

ד. שיטות הסקר

1. אוכלוסיית הסקר

אוכלוסיית הסקר בסקרי כוח אדם כוללת את האוכלוסייה הקבועה של מדינת ישראל בגיל 15 ומעלה, כמפורט בפרק ג בסעיף 1.

2. שיטת הדגימה

המדגם העיקרי לסקר כוח אדם מוצא אחת לשנה בשני שלבים: בשלב הראשון מוצא מדגם של יישובים (כ-235 יישובים בכל שנה) בהתאם לגודלם. בשלב השני מוצא מדגם של דירות ביישובי המדגם, כך שהסתברות הדגימה לכל הדירות שווה. ברוב היישובים העירוניים מדגם הדירות מוצא מקובצי הארנונה של הרשויות המקומיות. ביישובים שאין עבורם רשימות ארנונה, מוצא המדגם מרשימת משקי הבית המתקבלת מהיישוב.

אל המדגם העיקרי מצורפות תוספות של יחידות דיור שאינן מכוסות בקובצי הארנונה וברשימות היישוביות:

- תוספת שוטפת של דירות חדשות שאוכלסו לאחר מועד העדכון של קובצי הארנונה.
- תוספת שוטפת של משקי בית במזרח ירושלים שהוצאו לאחר מיפוי של תאי פקידה ממפקד האוכלוסין והדיר 1995.
- תוספת שוטפת של יחידות דיור במעונות סטודנטים, במרכזי קליטה ובמלונות שבהם משתכנים עולים חדשים.
- תוספת קבועה של משקי בית ונפשות במוסדות אחרים וביישובים קטנים שאינם מכוסים במדגמים השוטפים של הסקר, ושנדגמו מקובצי מפקד האוכלוסין והדיר 1995.

מדי רבע שנה נכללים במדגם סקר כוח אדם כ-12,000 משקי בית. כיוון שמספר הנפקדים בפועל קטן יותר, וכיוון שחלק גדול ממשקי הבית (כ-17,500) נחקרים בשני רבעים שונים במהלך השנה, הנתונים השנתיים של אומדני משקי הבית מבוססים על כ-22,000 משקי בית שונים בסך הכל.

3. שיטת האמידה

הנתונים הנאספים בסקר עוברים הקלדה, ביקורת וסימול. לאחר תהליכים אלו, מחשבים מכל מדגם רבע-שנתי אומדנים, כמוסבר בהמשך. האומדנים השנתיים המובאים בפרסום זה הם ממוצעים אריתמטיים של ארבעת האומדנים הרבע-שנתיים.

כדי לקבל אומדנים על כל אוכלוסיית הסקר, יש לשקלל את הנתונים שנאספו במדגם על-ידי מתן משקלות מתאימים למשיבים. לשם כך, מחלקים את האוכלוסייה לקבוצות שקלול, ללא תלות בדת, לפי גיל*מין ובהתאם לחלוקות גאוגרפיות.

שיטת האמידה מיועדת לצמצם הן את טעויות הדגימה והן את ההטיות העלולות לנבוע מכך שמשקי בית שלא השיבו יכולים להיות שונים בתכונותיהם מאלה שהשתתפו בסקר.

החל בשנת 1998 מופעלת שיטת אמידה חדשה לסקר. לפי שיטה זו, כדי לקבל אומדנים המתייחסים לכלל אוכלוסיית הסקר, נקבע "מקדם ניפוח" לכל משק בית שנחקר. לכל הנפשות השייכות לאותו משק בית יש אותו "מקדם ניפוח". "מקדם ניפוח" של משק בית מבטא את מספר משקי הבית ואת מספר הנפשות באוכלוסיית הסקר שאותן מייצג משק הבית. לעומת זאת, בשיטת האמידה שהופעלה עד שנת 1998, לא היו מקדמי ניפוח אחידים בתוך משק הבית.

מערכת מקדמי הניפוח נקבעה בתהליך איטרטיבי (חוזר ונשנה), שבסיכומו מתקבלת התאמה מלאה בין התפלגות הנפשות "המנופחות" לבין האומדנים הדמוגרפיים השוטפים של הלמ"ס, המבוססים על המפקד שנערך בשנת 1995 לפי קבוצות הניפוח שנקבעו.

בשנת 2002 חלו מספר שינויים בהגדרת קבוצות הניפוח. השינויים והסיבות העיקריות לביצועם מתוארים להלן:

- שנת עלייה היא אחת התכונות הקובעות את השיוך לקבוצת הניפוח. בעבר נעשתה אבחנה בין "עולים חדשים" (עולים בעלי ותק של עד שנתיים בארץ) לבין יתר עולי 1990 ואילך. בשיטה החדשה הורחבה קבוצת הניפוח של "העולים החדשים" והיא כוללת עולים בעלי ותק של עד ארבע שנים בארץ. לעומת זאת, עולי 1990 ואילך שלהם ותק של יותר מארבע שנים בארץ, אינם שייכים לקבוצת ניפוח נפרדת אלא שובצו בהתאם לחלוקה הגיאוגרפית של יישוב מגוריהם. השינוי נבע בעיקר מכך שעולים בעלי ותק של יותר מארבע שנים הם בעלי מאפייני תעסוקה דומים לאלו של האוכלוסייה הוותיקה ושונים מאלו של עולים בעלי ותק של עד ארבע שנים בארץ.
- העיר אשדוד הוצאה מהקבוצה "מחוז ירושלים והדרום - שאר היישובים" ומופיעה מעתה כקבוצה גאוגרפית נפרדת. השינוי נובע הן מהגידול החד שחל במספר תושבי העיר והן מתוספת האוכלוסייה שמקורה בשינוי שחל בהגדרת העולים (כמזכר בסעיף הקודם).

מספר שינויים הופעלו על מנת לצמצם חלק מן הבעיות הטכניות שנתגלו בהפעלת המערכת הקודמת:

- א. החלוקה הגאוגרפית של הקיבוצים בוטלה, וכעת הקיבוצים בכל רחבי הארץ מופיעים כקבוצה גאוגרפית נפרדת.
- ב. באופן דומה בוטלה החלוקה הגאוגרפית של המושבים והם מופיעים כעת כקבוצה גאוגרפית נפרדת.
- ג. איחוד של קבוצות גיל בעיר בני ברק.

גם הנתונים לשנת 2001 בפרסום זה עובדו על-פי קבוצות הניפוח המתוקנות, על מנת שאפשר יהיה להשוותם לנתוני 2002. להשוואות בין האומדנים שהתקבלו משיטת הניפוח הישנה והחדשה לשנת 2001 ראה פרק ו.

להסברים מפורטים על שיטות הדגימה והאמידה ולפירוט קבוצות הניפוח, ראה: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, *סקרי כוח אדם 2002*, פרסום מיוחד 1218, ירושלים, תשס"ד-2004.

4. שיטת האמידה בלוח 5

בלוח 5 מובאים נתונים על משקי בית ביישובים שבהם 50,000 תושבים ויותר.

יישובים שבהם 99,999-50,000 תושבים

שלא כמו יתר האומדנים בפרסום זה, שחישובם נעשה על-ידי שקלול הנתונים במקדמי הניפוח המתקבלים משיטת האמידה של הסקר, אומדני סך כל משקי הבית ביישובים שבהם 99,999-50,000 תושבים חושבו בצורה שונה. אומדן סך כל משקי הבית ביישובים אלו התקבל מהיחס שבין אומדן סך כל הנפשות ביישוב לבין ממוצע הנפשות למשק בית. אומדן ממוצע הנפשות למשק בית חושב על-סמך סקר כוח אדם, בדומה לאומדנים אחרים המתפרסמים כאן. ואילו, אומדן סך כל הנפשות ביישוב התקבל ממערכת אומדני האוכלוסייה של הלמ"ס, שמהם נוכו אומדני הנפשות שאינן שייכות לאוכלוסיית משקי הבית (ראה פרק ג). כאמור, היחס בין שני אלה נותן את אומדן סך כל משקי הבית ביישוב. שיטה זו, המשלבת נתונים חיצוניים לסקר עם תכונה הנאמדת מהמדגם, חשופה לשונות קטנה יותר לעומת שיטת החישוב הישירה מתוך מדגם הסקר.

יישובים שבהם יותר מ-100,000 תושבים

אומדן סך כל משקי הבית המתפרסם עבור יישובים שבהם יותר מ-100,000 תושבים הוא האומדן הישיר מהסקר, וזאת כדי לשמור על עקיבות עם אומדנים המופיעים בפרסומים אחרים של הלמ"ס.